

Diether Sperlich

* 15.1.1929 † 29.4.2017

SUOMALAISEN TIEDEAKATEMIAN ulkomainen jäsen, Tübingenin yliopiston populaatiogenetiikan professori ja Oulun yliopiston kunnia-tohtori Diether Sperlich kuoli huhtikuun 29. päivänä 2017.

Populaatiogenetiikka tutkii populaatioiden evoluutiota sääteleviä lainalaisuuksia. Yleiseen tietoisuuteen populaatiogenetiikan kehitys tuli vuonna 1937, kun Theodosius Dobzhansky osoitti kirjassaan *Genetics and the origin of species*, että populaatiogenetiikan teoria liittyy olennaisesti laajempaan evolutiiviseen ja biologiseen tutkimukseen. Näin syntyi *synteettinen evoluutioteoria*, joka on edelleen hallitseva käsitys elämän kehityksestä.

Diether Sperlich syntyi Wienissä 15.1.1929. Väitöskirjassaan vuonna 1952 hän selvitti luonnon mahlakärpäslajin (*Drosophila subobscura*) ns. jättiläiskromosomien inversioiden merkitystä populaatioiden ympäristöön sopeutumisen kannalta. Inversio eli kääntymä on kohta, jossa kromosomien geenisisältö on kääntynyt johonkin toiseen kromosomiin verrattuna. Dobzhansky oli tehnyt vastaavan työn amerikkalaisten mahlakärpästen osalta. Sperlich laajensi tutkimusta *Drosophila subobscuran* eri olosuhteissa, esimerkiksi saarilla, eläviin populaatioihin.

Wienin yliopiston dosentiksi hänet nimitettiin vuonna 1955. Hän oli vierailevana tutkijana Dobzhanskyn laboratoriossa New Yorkissa vuonna 1964. Tübingenin yliopiston perinnöllisyystieteen laitoksen apulaisprofessoriksi hänet nimitettiin vuonna 1971, viisi vuotta myöhemmin hän sai vastaperustetun populaatiogenetiikan laitoksen johtajan toimen alan varsinaisena professorina. Eläkkeelle hän jäi täysinpalvelleena vuonna 1997.

Diether Sperlich perusti populaatiogenetiikan saksalaisella kielialueella. Hän kirjoitti selkeän alan oppikirjan (1973 ja 1988), poikansa Martinin kanssa lääkäreille tarkoitettua yleisbiologian (1995), yhdessä Theodosius Dobzhanskyn ja ranskalaisen Ernest Boesigerin kanssa evoluution filosofisia ulottuvuuksia käsittelevän teoksen (1980) ja viimeksi (2014) Wilhelm Weinbergin elämäkerran yhdessä Dorothee Frühin kanssa. Sperlichin oppilaat ovat viroissa hyvin monissa keskieurooppalaisissa yliopistoissa ja tutkimuslaitoksissa pohjoismaita myöten.

Suomalaiset ekologiset geneetikot tustuivat Sperlichiin kongresseissa 1970-luvulla. Suomessa metsänjalostajat olivat jo varhain aloittaneet ekologisen genetiikan tutkimuksen. Sperlich katsoi, että

saksalaiset opiskelijat hyötyisivät Suomessa pidettävästä opintojaksosta. Niinpä hän teki vuonna 1978 aloitteen opiskelijavaihdosta toisaalta Tübingenin yliopiston populaatiogenetiikan ja toisaalta Helsingin ja Oulun yliopistojen perinnöllisyystieteen laitosten välillä. Vaihdon kustansi Saksan Liittotasavallan opiskelijavaihdosta vastaava **Deutscher Akademischer Austauschdienst (DAAD)**. Saksalainen opiskelijaryhmä vietti yhden lukukauden Suomessa. Heidän ohjelmassaan oli kenttäkursseja, laboratoriotöitä ja lu-

entoja. Opetus järjestettiin englanniksi ja siihen osallistui suomalaisia opiskelijoita. Suomesta kävi vastaavasti opiskelijoita Saksassa. Ohjelma jatkui vuoteen 1992 asti. Opiskelijavaihdosta kertyi runsaasti kokemusta ennen virallisten Erasmus-ohjelmien alkua.

Tunnustukseksi työstään maidemme tieteen lähentämisen hyväksi Suomalainen Tiedeakatemia kutsui professori **Sperlichin** ulkomaiseksi jäsenekseen vuonna 1983. Oulun yliopiston kunniatohtoriksi hänet vihittiin vuotta myöhemmin.

Anssi Saura, Outi Savolainen